

TARTALOM — Magyarország. Közügy: unio. — Indignatiók vidékekről. — Heves megyei közgyűlés. — Esztergom megyei közgyűlés. — Ór. Pesti hírek. — Laborfalvi Róza jutalomjátéka. — Korszellem. — Austria. — Északamerikai egyesült statusok. — Nagybritannia. — Schweiz. — Németország. — Oroszország. — Olaszország. —

Magyarország.

Közügy. □ Unio. — Ez ügyet a Pesti Hírlap azon fontossággal tárgyalja, mellyel egy meleg kebel nagy és kedves eszmét felkarol. Korszerű lesz e tárgyhoz nehány szó tőlünk is, kik bizonyos távolságból higgadt kebelrel elfogulatlan világos szemekkel nézzük a hajót melly horgonyait felszedte, vitorláit felvonta, hogy a kedvezőn fuvaló szélben a kitzúzott rév felé vegye indulását. — Egyesüljete atyánkfiai és legyen áldott a haza, mellynek ti is tagjai vagytok, — egyesítetek által is. Hiszem, hinni akarom, hogy szíveitekben tiszta szándok él s kezeitekben jól van letéve az édesanya bizalma, hazatöké. Hiszem, hinni akarom, hogy lelkeitek nem a kornyelve szózatának csengése" hívja egyesülni, mert a kornyelve kétélű nyelv, ennek csengése két értelmű csengés, hanem egy szentebb hívó hang szól a lélek mélyéről akarástokhoz. Kicsoda az a kor? és mi köze hozzá a haza céljának és mi köze hozzá a szent rendeltetésnek, mellynek az idők viszontagságain keresztül meg kell felelnetek. — A ti rendeltetések mint valláshívóké erkölcsiség és örök boldogság; a ti rendeltetések mint polgároké honvédelem és polgári erények. Ha vallásos kebleitekben, mellynek rejtekeit csak ti magatok ismeritek, azt érzitek, hogy az örök boldogság, hogy a vallásos és polgári erények gyakorolhatása vallástok ágazatain, vagy a cultus külsőségein, vagy az egyházi igazgatás szabályain változtatást tesznek szükségessé: úgy létesítetek a változtatást, mert azt rendeltetéstök óhajtja, mert változtatás nélkül egyesülni nem fogtok. — Mi irigység és aggodás nélkül fogjuk nézni egyesüléteket, mert hazánkfiai véreink vagytok, és az elnyomás korait sokkal jobban kárhoztatjuk, sem hogy gyöngébségteknek örülnék, vagy egyesülétektekben feltékenyen néznék visszaélések elmalható gyönyöreire. Minthogy pedig magunkat a megfontolás elvéhez valljuk, megfontoltuk céljaitokat és eszközeiteket, megfontoltuk a haza céljait és szükségait, s ezen megfontolásnak eredménye hozzátok egyesülés főnökei egy komoly szó, egy szíves intés a hazaszeretet nevében. — Mielőtt hozzá fogtatok sikert ígérhető utakon az egyesítés nagy munkájához, gondoljátok meg a mit a P. H. 73. sz. 3^a hasábjában mond: hogy hitvallástok egyházi beligazgatása szorosán és kitűnően néphatalom; — gondoljátok meg, hogy ha ez nem volna is, a vallás lélek-kincse, az örökboldogság lélek-jog, és hogy mindenember egyéniségétől függ azon feltételek ismerése, mikhez ő örök boldogságának lehetőségét köti; gondoljátok meg, hogy illy kényes állapotban a „közvélemény" szó csak szigorú és valószínű tudás nem pedig mikép a P. H. szokta, — szójárás és saját magán vélemény után kimondható; — gondoljátok meg, hogy a közvélemény még mi keveset tud egyesülétek okairól, s hogy ha a szeretetlenségnek itt-ott mutatkozó káros képét fogjátok a nép elébe rajzolni, hajlandóbb lesz ez a szeretetlenségről lemondani, mint változást látni a formákban mikhez örök boldogságának eszméjét mind ekkor kötötte. — Nem szükség említenem a népzogatas veszélyes oldalait, be is fejezném már soraimat, vagy talán el sem is kezdettem volna azokat, ha én az unio eszközlése dolgából ujszakadástól nem félnék e hazában, melly az első eredeti szakadást, a protestantismus születését s nevedekését drága vérvél fizette és soká kintlódva sinlette. — Számos ok foly össze ez eszmét sürgető. — Nincsenek-e a protestans felekezetnek egyes buzgó lelkészei, nincsenek-e községek ecclézsiák, kik mitsem tudnak más felekezet iránti gyűlölségről; kik békében s nyugalomban élvezik a vallásos érzelmek szelid gyönyörét; kik illy helyzetben tanjaikon, vallásos szokásaikon s az egyházi beligazgatáson változtatásra semmi okot, s így nem ismert dolgok létesítésére sem ni hajlandóságot nem érzvén a régiben fognak ma adni? — Nincsenek-e a protestans felekezetnek buzgó lelkészei és közönségei kik látván, hogy a felekezetek közötti szeretetlenség olly káros és valószínű hazabaj, ezen tőlük függő körülményen igyekezendnek inkább változtatni, s azt mondandják: ime atyánkfiai saját főnökeink is mondják, magunk is látjuk, hogy a vallás miatti gyűlölség nem keresztényhez illő érzemény, jöjjetek tegyük le a gyűlölséget szíveinkből, és ismerjük meg saját véreinket honfi és embertársainkat, menjenek bár azok ez vagy amaz egyházba és bár mi tav vagy mód szerint imádják is azt, kitől minnyájan egyarányban vesszük a napot, az esőt és a természetnek minden áldásait. — És így szólván uniót létesítendnek: olly uniót,

melly mellett a nagy káros ok megszűnik, a legszebb az egyedül üdvözítő uniót a szívek unióját, a szeretet unióját? — Nincsenek-e ismét a protestans úgy mint minden más vallásos felekezetnek lelkészei és közönségei kikben minden más buzgalom hátrább áll a vallásos buzgalomnál, és kik már is erőszakolva érzik magokat az által, hogy érettek és felölök többség határoz, olly dologban, mellyet semmi többség, semmi hatalom nem ér el a befolyás kezeivel, mellyet a nyelvkihuzás elnem némit, melly az emberből ki nem foly a földre ömlött vérrel. Valjon nem fogják e ezek mondani: mi megmaradunk a régiben s a többségnek fölöttünk nem lesz hatalma? — És végtére nem lehetnek e olyanok is, kikben e mozgatók felkötik a nem mélyen szunyadó pártézelmet s azt felelik: mi nem akarunk! Ez elemek nem a casuistica mezejéről vannak zavarás végett összeválogatva; — ez elemek az ember és népismerés tapasztalásaiból vannak összeállítva, létezhetnek, sőt támadhatnak a szerencsésen célhoz vitt unio után is. — Ugy, hogy az iránti aggodalmunk, miképen a létesíteni szándékolt unio dolgából szakadás, s két felekezetből három t. i. ágostai, helvét, s uniót vallású felekezet fog támadni, nem csak nem lehetetlen, sőt erkölcsi lélektani s történeti bizonyítványok által tökéletesen igazolható. Én tudom, hogy a gondos főnökök elméje már régen benézett a mélységbe, mellynek szélén az unio pompás épületét emelni szándékoznak: — mi a forró reményekhez csak azért kívánunk kölcsönözni egy kevés hűtő szelet, hogy a nem várt eredmény senkit lépjen meg vigyázat-hiányban. Ránk nézve mindegy, mindegy a catholicus egyházra nézve is, melly egyháznak szellemét ismerjük, ő most is eltévedt fiainak nézi a protestansokat s érettek istenhez imádkozik: — az egyház szellemében nincs tehát a gyűlölség oka, nincs eleme az unio akadályozásának, ez egyházra nézve a két protestans felekezet közt semmi különbség. Az országra nézve is mindegy — az országra nézve nincs különbség a két felekezet között; egy törvény biztosítja szabadságukat, egy törvény foglalja jogaikat, nincs abból egyik is kizárva, nincs egyik is üldözve. A törvényhozásnak is mindegy, ezt józan emberi fogalmak dicsősége bélyegzi, melly fogalmak között első a vallás türelem. — Országos állástokra nézve is mindegy: törvényes igazság nyom itt a mérlegben: uralkodásra nem vágytok s az irigység színe nem bélyegzi dicső cselekvétek homlokát. A megyékre nézve is mindegy, mert a nép, melly leginkább az unio subjectumát teszi, csak objectiv viszonyban áll a megyei igazgatáshoz, a nemesség morális állapotját pedig az unio se meg nem rontja, se meg nem orvosolja. — Azért ha vallásos kebleitekben, mellynek rejtekeit csak ti magatok ismeritek, azt érzitek, hogy az örök boldogság vagy a vallásos és polgári erények gyakorolhatása vallástok ágazatain, vagy a cultus külsőségein, vagy az egyházi igazgatás szabályain változtatást tesznek szükségessé: úgy egyesüljete, és legyen áldott e hon egyesülétek által is. — A haza szüksége, érdeke többet kíván ennél, többet a kereszténység eszméje, többet az emberiség. — E magasabb kívánat uniótokkal is összefér és nélküle is lehetséges. Nem kell erre választmány, melly a módot s eszközt fontolgassa és kötelező vagy nem kötelező szabályokat alkosson. E magasabb kívánatnak szabályait minden irta minden egyki szívébe e czim alá: szeretet. — Én nektek e szót kihimezhethém, ki aranyozhatnám, van himem, van aranyom a frigy és szeretet számára csak mondjátok: hogy cselekvésem korszerű. De csak emeljétek ti szavaitokat dicsőséggel és fényben: én utánatok cslekszem és így névtelen, hogy minden dicsőség a tietek, minden haszon egyedül a hazáé legyen. Legyetek buzgók, leszünk mi is és olly munkát fogunk bevégezni, mellynek a természet örül: a béké s szeretet munkáját.

Indignatiók vidékekről. *) Ismét Pesti Hírlap és ismét szabad föld, és ismét kényszerített megváltás! Mi lesz ebből a birtoknak örökös fenyegetéséből? — Megállj, le a sarukkal, a hely mellyhez közelítész szent! És ne kételkedj, a szent hely, hova isten nem ereszté Mózes: a „meum." E körül forog örökké büös lábakkal a P. H. vezérezkijje; és mivel szokása tenni nélkülünk ha kell nem késem kiáltani: le a sarukkal! A meumról azt mondja a törvény: libere uti frui, szabadon használni szabadon élvezni és a

*) A „tisztelt beküld" meg fog bocsátani, hogy ezikkelye egy részét nem közöljük. Mi ugyan egészen osztjuk tartalmának érdemét: azonban a hol a közügy kára nélkül lehet, örömet használjuk a „motos componere fluctus." Szerk.

Pesti Hirlap azt mondja kényszerítve kell megtörténni az örök váltásnak. — A hol kényszerítés van, ott nincs szabad használat, nincs szabad élvezés. — Hogy tetszenék valjon a vezérezik írójának ha valaki így szólítaná meg: — köpenyegdből gyermekemnek kitehlik egy mellény is, akarom add ide ez egy mellénynek valót köpenyegdből. — És itt neked akarni nem szabad; akarok én, fognak akarni mások; elégedj meg azzal, mit ez idegen akarat vetend köpenyegdarabjéért. — Vagyon és szemé yes biztosság nélkül nincs üdvösség a földön; ott pedig hol most a dézmát most a földet veszik el kényszerítve, a vagyon-biztosság nem honos. A törököt szerencsétlenné mondtuk, és méltán, mert vagyona minden perczen akarátja ellenére másé lehetett: a töröknél már máskép van, mi súlyedjünk e hát azon átkos szerencsétlenségbe, hogy vagyonunk fölött kényszerítést szenvedjünk? — Én a váltásnak barátja vagyok; de a kényszerítést gyűlölöm, utálok. Én a váltásnak barátja vagyok de csak a dolog természetes folyása szerint: adja kiki, a mint veszik. A kényszerítés lépcsőt ismerem: előbb elveszik igazságtalanul a kis dézmát, azután a nagy dézmát s végtére a földet. — Igaz, hogy nem akarják ingyen. — De mi önöknek nem hiszünk. — Papirospénzt akarnak csinálni 30 milliót — 10 millió értékű alapon: szép alap!; szép pénz! — Mi ismerjük a francia forradalom nóáját; ezek is assignátákon vásároltak mindent, és mi lett a vége? az, hogy az assignátákon senkinek sem kellett; ezer s több frank értékű assignatáért adtak egy pár cipőt. — Illy pénzzel akarják ők megváltani föl-leinket! — — — Ti a megváltásnál becsárról beszélték? — Láttatok-e a legutóbbi portális összeírást? mi szép kis takarékpénztár keletkezett volna a pénzből mibe az került. Én láttam, és e képtől elfordulok: bizony mondom nektek egy vármegye dézmáját meg lehet váltani a pénzen, mellybe kerülne a telkek megbecsülése. És ki becsülne? ti magatok? azt ugyan köszönjük mi is, köszöni a nép is, mi nektek sehol sem hiszünk. — Ti szabadon akarjátok a telkek osztását behozni, és fel akarjátok szabadítani a zsidónépet: szabadföld, — szüktermés; — szép három szomszéd, nem kell soká keresni ki lesz az ur és ki a földönfutó. — Olvastatok Irlandban az árenda-nyomort: hallottátok Franciaországban a szabadföld állapotját Pulszky Ferencztől? Franciaországban is ott van már a szélén a mélységnek, mert annyira fel van osztva földje, hogy már kertnek sem lehet az apró darabokat használni: mi következik erre? — az árenda-nyomort: mert majd lesz pénzes ember, ki az apró földeket lassan össze szedi, s a földetlen népek kiadja azt önkényes árendába.

Nem bölsebb e a mi törvényünk, hogy $\frac{1}{4}$ teleknél apróbbra osztani nem szabad az urbéri földet; és hogy egy gazdának nem szabad többet venni négy teleknél. — Itt van czél adva a szorgalomnak, és gondoskodva van a végső elsilányulásról; és ti elakarjátok rontani üdvös törvényünket. — Hát a dézma váltására milyen módot ajánlatok? A föld kilenczedik vagy hetedik részét a jobbágytól elvenni s az uraságnak adni.*) Majd ohajtja egyrésztől a jobbágy földeit elvetetni — más részről tudja e a vezérezik írója, hogy az uraságnak nem csak a termés kilenczed része jár: hanem azt a jobbágy veti, munkálja, aratja, behordja, ezek is sajátjai az uraságnak s ezekért az uraságnak mit ajánl a vezérezik írója? — semmit. — Kevés nappal ezelőtt mondotta ugyan ő, hogy a földesurtól egy kalászt nem vesz el kárpótlás nélkül: s ime a magasan hirdetett „Igazság! ilyen a ti igazságtok! s még is arra csábítatok, hogy mi beneteket bizzunk, ti vezettek el a boldogsághoz — — — Ismerünk benneteket, azért csak menjetek nélkülünk mi majd keresünk törvényesebb s igazságosabb társaságot. 14.

♣ Eger september 13kán. — Évek óta nem voltak Heves megye terében a zöld asztal mellett annyi üres székek, mint ma közgyűlés kezdetén, nem volt ki üljön rájuk. — Hallván a kitűzött tárgyat, kebelem örömmel tele volt, eljött, mondam, a béke ideje, az emberiség ideje Hevesbe, mert szegény ember sorsa felett folyt a tanácskozás, s eredménye lön: kértessék meg ő felsége, hogy egy század katona helyeztessék el termékenyebb megyébe. Eljuta a Világ szava Heves megyébe: a fenyegető éhség elhárítására, én nem tudom miféle megyei pénztárban kilencz ezer ezüst forint hevert kamat nélkül régóta, ezen heverő 9000 p. frton gabona vétetni rendeltetik, s midőn arról volna szó, ki vegye s mint kezeltesék? szók hallatnak „hólnap, hólnap“ és a rendelkezés elhalasztatott. Ekkor H.L. előadván, hogy már negyedik éve tisztválasztás nem volt, indítványt tesz, kértessék meg a főispány, hogy tisztújító széklet tartson, — — — és ha nem tartana kértessék meg a felség, hogy nevezzen főispányi helyettest. — Gróf K. pártolá az indítvány szellemét, de modora ellen szavazott, mondván: nem lehet a főispányt tisztválasztásra megkérni, mert midőn helyettest kapott, eltiltatott a főispány hivatala gyakorlásától, de ugymond: ő felségét sem lehet főispányi helyettes nevezésére megkérni, mert a főispányi helyettesek törvényelleni hivatalosok, ő oda módosította az indítványt: kértessék meg ő felsége, találjon módot, hogy Heves megye rendei tisztválasztási jogukat

*) A jobbágy nem fogja adni földjét, mert Iször ugarban dézma nélkül használja egy harmadát; 2szor aratás után mind három részlegelteti s kedvező időben kaszálja is. Szerk.

gyakorolhassák. Több szónokok úgy nyilatkoztak az indítvány körül, hogy tisztválasztást elhatározni a főispányi joghoz tartozik. Hevesnek van valóságos és főispányi hivatalával most is élő főispánya, mert — mondák — a főispány kérte a helyettest, a helyettes meghalt ez idő óta nádor ő fensége s a dicasteriumok a főispánnyal hivatalból, mint Heves megye kormányzójával leveleznek, a főispány több üres hivatalokat betöltött, a nélkül, hogy ezen hivatalos kinevezések érvényességéről a megye rendei eddig csak egy szóval is nyilatkoztak volna; ez okon sürgeték, hogy a főispány kértessék meg tisztújítás tartásra. S. L. a restauratio kérdését Eolus barlangjának nevezé, mellyből pártselek dühöngnek, és monda, hogy hanyagság volt a főispány kinevezéseit szó nélkül hagyni, de úgy mond, ezen kinevezések mindig gyűlés végén olvastattak fel, és a főispányt csak czímmel mondván főispánynak, oda szavazott, hogy ő felsége kértessék meg tartasson Hevesben tisztújítást. — B. J. azt kérdeze: érvényes-e a jegyzőnek, kit a főispány kinevezett, aláírása, és miután azt érvényesnek mondák, kérdésén kivülről állítá, hogy Hevesben főispány van, és hogy azt nem lehet elmellőzni. — — P. M. állítá, hogy a főispány Eolus barlangjából a siroccot is kieresztette, hogy mindent elszárazasszon, nem lehet, monda tovább, a főispányt kormányra meghívni, ne hogy ismét páris almáját közünkbe vesse. Ekkor nagy zűgás lett, és N. F. felszólítá a megyei fiscust, tegye fel P. M. ellen, mint főispány-rágalmazó ellen, az actiót. A főügyész elismeré, hogy a főispány valóságos fungens főispány, de actiónak helyét részéről nem látá, mert szólni szabad; azonban, ha a rendek elhatározzák az actiót, ő kötelességét teljesíteni. Cs. és F. állottak mind ketten, szólni kívántak s F. nem akart szót engedni maga előtt, Cs. monda legitímálja magát F. ur, hogy joga van előbb szólni, ugy szót enged; s szóhoz jövén, Cs. sajnálkozott Heves megye szétágazásán, és hogy e miatt a dolgok Hevesben nem mennek: a főispány elmelölözésével kívánt a fejedelemhez folyamodni tisztválasztás tartásáért. K. kanonok fájdalommal meglelté az 1833diki három napot és három éjet, megpanaszlá, hogy 1833ban a nagyobb rész a megyei teremből kirekesztették, de monda: e felett a bíró pálcját tört, vessünk rá fát, s szavazott a főispány megkérésére; és többen e szerint szavazának. Gr. K. szólott: — iszonyu zaj — C. hevesen szól a grófhhoz: a gróf azt mondja neki: „az ur azt gondolja, hogy A. faragó béresével beszélt“ és folytatja: „olgyeged, kormányra nem hivatathat. — Nagy zűgás, iszonyu nagy zűgás. — A. E. megismeri, hogy a főispány a törvényt megsértette, a mennyiben a három év lefolytával tisztújító széklet nem tartott: de ugy mond a RR. is elszunnyadtak, nem sürgetvén a törvény betöltését s szavazott, hogy záros határidő alatt kértessék ki a főispány válasza a tisztválasztásra nézve; mit ha tenni elmulaszt, kértessék meg azután a felség, — helyes, helyes! — egy szónok monda, hogy József császár eltörölte az egyházi hivatalt — éljen, éljen! — P. P. kétségbe van, valjon van-e Hevesnek főispánya, és állítá. A főispány sem világi, sem egyházi hivatalát nem teljesítette, — nagy zűgás — retentő zűgás — S. kéri P. P. mint főispánysértőt 100 frtban elmarasztalni. P. kér ellene actiót. A kedélyek az ingerültség tetején vannak, a zűgásban szót nem érteni. P. P. ismétli szavait, de alig érthető valaki a zajban. F. kanonok sajnosan veszi a procedurát és pártszellemi keserítésnek nevezi; a szónokok ki nem hallgattnak, F. kanonok kéri magát kihallgattni és a jó rend tekintetéből is a főispányhoz megy kérti a tisztválasztás elrendelését. Egy óra, — és forr az ingerültség, és fáj a jobb kebelnek, e teméredk elégetett idő. Felolvastatik a decretum, mellyben néhai Gombos adminisztratornak kinevezetett, áll az egész status, látni haragos arcokat, Cs. fejedelme szavára támaszkodva állítja, nincs Hevesben főispány. B. a főispány ellenieknek azt mondja: prokatorosan mondják a decretumról, hogy mivel administrator tétetett Hevesben, nincs főispány; ellenök prokatorosan állítja, hogy csak Gombost kérte a főispány adminisztratornak, mivel az meghalt, vissza esett rá a hatalom. K. kanonok megvitatni kívánja S. kérelmét P. P. főispány sértegetése miatt. — Egy fortély kettőre, az elnök másodalispány vokokat látszik írni: szólnak öten, szólnak tizen, szólnak húszan, mind egyszerre, szólítatják a fiscus rendszerzésre a főispány mellettiek által, Gy. szólna, mondják a főispány elleniek, nem ismerjük, szót kap, következetlenséggel vádolja a főispány ellenieket, a jobb oldalt P. Pt. rágalmai miatt fenytetni kívánja. P. P. felelni akar, a jobb oldal csillapítja, elhallgat, voks sürgettetik, zajosan sürgettetik; A. E. szót kér, — voks, voks. — ir az elnök valamit, — voks, voks, — Z. azt mondván: „Sanior pars decidat“ — iszonyú lármá van — nem hallani a beszédeket. G. K. quia ex praerogativa nemo plus habet quam alter, — votum votum. — Most az elnökön van a sor, a baloldal nem akart vokot; a szólók számából sürgeti a kimondást: a jobb oldal vokot sürget, ember hátán ember emelkedett, az elnök azt mondja: már elfelejtette, már nem tudja a szólók többségét, vagy voks kell, vagy kezdjük újra, jobboldal voks, voks, egy szó, álljunk kétfelé; elnök álljanak kétfelé. A jobb oldalnak nem tetszik — voks, voks — a baloldal sürgeti a decisumot a szólásokból. Az elnök talán kimondaná; gr. K. azt mondja, az elnök már monda, hogy nem tudja a szólók többségét — voks, voks, — elnök, már kimondám, álljanak

kétfelé, ne k...
huzzam. Tö...
az elnök, ho...
vezesse, a t...
tűdöket ezen...
ról, s igen, s...
felé menést,
ki nem voks...
számlálja fel...
mondá: a gyű...
keszteni a n...
deputatio. El...
nak tisztvála...
a főispány el...
radtak — ké...
A mi követke...

Eszté...
— A jelenté...
midőn nemes...
ménye B. J. k...
kérdést hozá...
lását honunk...
azon szenved...
hiontúl eddig...
szikrákat is, ...
e század leg...
nép megyei t...
képviseltessé...
közöltetni. E...
mivel a műve...
nevelés nélkü...
mert ha a né...
szabadság, u...
mezőkön felt...
zad fentartás...
veszélyes a m...
adni, eléggé r...
volt a békes...
vezetni azért...
mű férfiúnak...
meg a legsza...
időelőtti túlf...
jóságocská...
fosztattam, tu...
dógságot. A m...
magát, mert F...
igazságosabb...
bertársainkon...
népet a szaba...
ja a legképtel...
észtani kormá...
Emelj házadb...
feld a földet,
lyek istenhez...
gyöngéd ölel...
Arany igazsá...
íránt tanusítj...
talom szó v...
mert a tanács...
szenvre pedig...
hídeg s annak...
lemi s anyagi...
vajmi csekély...
országokban,
eset; n é h á...
szó v a l a n...
tismus az, m...

*) Ezek teh...
16 év óta...
azon fák...
vagy ama...
tehat elfő...
hogy eljő...
kedik: —
nen mag...
korholt...
eszmék e...
méi kepe...
nyúk: d...
P. H. 32ik...
idézői-e a...
bot érezi...
ha a más...
enim cog...
sággal m...

kétfelé, ne kényszerítsenek, hogy a mit decisumul kimondtam, vissza huzzam. Többen elmennek a teremből. Ő nem azért van, úgy mond, az elnök, hogy csak voksot írjon, de azért is, hogy a tanácskozást vezesse, a tanácskozást központosítsa. Z. minek, ugymond, minek a tudókat ezentul rontani, tegye fel az elnök a kérdést, minden tárgyról, s igen, s nem legyen a felelet, s voksoljunk. Elnök sürgeti a két felé menést, indulnak kétfelé, kétfelé mennek, azt mondá az elnök: ki nem voks adható menjen ki a teremből; és mondá a fő fiskusnak, számlálja fel a voksokat egyik és másik oldalon is. A fő-fiscus azt mondá: a gyűléseknek palam publice kell tartatni. onnan nem kell kirekeszteni a nem nemes urakat, és ha votum kell, tehát nevezessék deputatio. Elnök deputatit nevez, voksolnak, kik főispántól kívánnak tisztválasztást 63an, kik a fejedelemtől kívánnak rendelményt a főispány elmellőzésével 50en voltak, s így 13 szótöbbségben maradtak — két fertály volt háromra, hogy ez eredmény megszületett. A mi következő napokon történt, tudandja a Világ. — Ö — *)

Esztergán vármegye augusztus 16kán tartott közgyűlése. — A jelentések álm tengerében uszánk mintegy két óráig már midőn nemes B. B. megyei politikai színpadunk egyik újabb tüne, ménye B. J. ügyvéd s több másoktól támogatva a nép képviselői kérdést hozá szönyegre. Lelkesen rajzoló e felekezet a pór nép állását honunk zsenge éveitől a jelenig, élénk esettel adá elő mindazon szenvedéseket s vereséget, melyet ez osztály édes anyjától a hontól eddig szenvedett, valamint ama villogó alkotmányos örömszökrakat is, mellyek malasztus fényüket reá áraszták, s úgy véle: e század legújabb engedményei után itt volna végre az idő, hogy a nép megyei teremekben is testületökből választandó követeik által képviseltessék, a minek kivívását országgyűlésileg kívánná eszközöltetni. E magában dicső eszme ellen nagy többség nyilatkozik, mivel a műveletlen tömeget észteni kormányzásra léptetni czélszerű nevelés nélkül igen veszélyesnek tartá, s nem is helytelenül, mert ha a nép ön magát képviselné, akkor azon alkotmányos szép szabadság, mellynek háromszinü zászlóját Árpád s eleink az unghi mezőkön feltűzék, s helyhatósági rendszerünk, mellynek nyolcz század fentartása olly sok keservbe került, azonnal sirba szállana. Milly veszélyes a neveletlen nép kezébe hatalmat s közügyekbe befolyást adni, eléggé megmutatá az 1789iki francia forradalom. Midőn elég volt a békes polgárt az utczán éltétől megfosztani vagy a vérpadra vezetni azért, mert föbbrendü vele. Állon itt egy francia szabadelmű férfinak fiahoz irt végrendelete tanuságul, mennyire bánhatja meg a legszabadabb gondolkozású világpolgár is a nép iránt táplált időelötti túlförro ragaszkodását: „Ha ismét azon őseimtől öröklött jószágocska birtokába jutandasz, mellytől a forradalom által megfosztattam, tulajdon kezeiddel szánt; csak úgy lelheted fel a boldogságot. A nép nem érdemi meg, hogy az ember érette feláldozza magát, mert háladatlan. Tegnap érzelemdusaknak, ma már a legigazságosabb férfiak vétét látam szomjazni francia honfiat. Embertársainkon, ha szenvednek segítnünk kell; de egy erkölcstelen népet a szabadság karaiba vezetni akarni, melly az istent káromolja a legképtelenebb halgatagság. El pór nép épen olly kevéssé érett észteni kormányra, mint a nápolyi lazaroni vagy amerikai vadember. Emelj hazadban oltart a szabadságnak; légy becsületes ember, művelj a földet, melly táplál, s foglalkozzál néha tudományokkal, mellyek istenhez emelnek. Fiam! ez egész tanításom, fogadd atyád gyöngéd ölelését! — Ezek szavai a vérpadra lépő polgárnak. Arany igazság, mellynek valóságát Göröghon s Róma ó s ujkor, egyiránt tanusítják. Honunkban a nép a közügyekben csak a hatalom szóval folyhatna be je'en művelődési állásánál fogva, mert a tanácskozások folyamát felfogni nem képes: nemzeti rokon szenvre pedig felszabadítását építeni, mert szép alkotmányunk iránt hideg s annak üdvös árnyait élvezni képtelen, nem lehet. Ha szellemi s anyagi kifejlődése előtt követek által képviseltetnék a nép, vajmi csekély befolyással bírna a közügyekre nézve: valamint azon országokban, hol a nép már tettelesen képviseltetik, hasonló az eset; néhány pénztöszér, földbirtokos és ügyvéd. szóval a nép közt támadt pénz- és ész-aristocratismus az, melly ilyenkor a nép nevében a közügyek-

*) Ezek tehát és ilyenek eredményei azon dicső szellemnek, melly 16 év óta üzi hazánk földjéről a béke szellemét; ezek sugárai azon fáklának, mellynek parancsolni nem lehet, hogy a terem e vagy ama szegletében hintse fény sugárai egész csomóját: — ezek tehát előzetek ama jobb korból, mellyet a P. H. 32dik száma jósol, hogy eljövend, és mellyért az eszmék ereje és a kor maga kezessékedik: — és végtére, ez ama higgadt állapot, mellyet a P. H. olly fennem magasztal, és létezni hirtet hazánkban! s ez a P. H. által megkorholt Hevesben! — I. hazaveszély — világos példaul, hogy az eszmék ereje s a kor maga, és a liberalis szövezérek, és a P. H. eszméi képesek olly szellemet felhívni, mellyek tisztán antisocialis irányúak: de e szellemet vissza korholni nyugalmába nem képesek. A P. H. 32ik számától én kérdezem: az illy idő-égetők és béke riasztók idézői-e a korszellemnek, vagy idézettjei? Ha az első: úgy sok esábot éreznük a korszellemben a haza boldogulás, Messiasát elismerni! ha a második: úgy szép ideát nyerünk a korszellemről: ex fructibus enim cognoscetis eos — Csak nélkülünk, uraim! — ilyen társasággal mi nem haladhatunk. Szerk.

nél befolyást vi ki magának. S valljon nálunk mint látna elutasítással követeit a köznép? — Aristocratiái jellemü országban, millyen honunk, igen ovakodva kell annak támoszlopaihoz nyulnunk, bár javítani vágyó akarattal is. Azon szép előrehaladás, melly az 1825diki országgyűlés óta a jelenig örvendeztet bennünket s a legédesb reménnyel kecsegtet a jövőre is, egyedül a magyar aristocratiá által hozatott s hozathatott csak létre; s ha továbbá is haladni akarunk, szükséges ez aristocratiái testületet — a nélkül hogy a tömegnek kést adnánk kezébe, mellyel mind magát, mind az alkotmányt tetemesen sértené, s talán örökre el is szenderitené — szükséges, mondom, ez aristocratiái testületet viruló épségben fentartani, mert a melly pontban megingattatik, úgy az alkotmánynak gyász ravaltal emelünk, mellyhez ez ő anyát siratni járhatunk! — Una dies utramque feriet ruina. — A felekezetek kifejtven viszonyos nézeteiket, a képviselők többség által időelöttinek ismertetett el, s csak akkorra ohajtatott létesíteni, midőn e dicső czélra nevelés által a tömeg alkalmassá képeztetik. Mire nézve első alispány elnöksége alatt fényes küldöttség nevezteték, melly a népnevelés és a városok elrendezése s ujjaszületése feletti országgyűlésre adandó utasítás érdemében hathatósan munkálódjék

Ör.

Pesti hírek. — Konthi ur javára 72dik számunkban országos-igazgató-választmányi-titoknok aláírással hirdetett színészeti előadás sept. 13kán történt. — Carl Henriette e napon magát utolszor hallatá. — A művésznőnek számosak még tisztelői, kik a nem egészen kedvező idő daczára is eljöttek a színházat, és a jutalmazandó dalszínész tárczáját sziveskedve betölteni. — Szó van a felöl: mi jó volna a nagy művésznőt drága pénzért színházunkhoz fogadni, azért felöle mi is szivesen elmondjuk csekély tudásunk öszvegét. — Az emberi korhoz képest különböző a hatás, mit egy énekesnő a közönségre tenni képes. Az ifjúkor csak kellemet bír, hangja szivre hat egyedül, a lélek benne erőt keres, erőt nélkülöz. Ő be kellemes dal, kar hogy nincs benne erő, nincs hatalom, így szólunk. Jön az érettkor erő társul a kellemhez, ez a tökély kora. De a tökély kora sem örökös, lassan a kellem elrepül, és elhagyva marad a nagy erő a hatalom. — Ő be erős hatalmas dal, kár hogy nincs benne kellem így sohajtunk. — Egy lépés még s jön a szomorú lemondáskora; boldog ki meg ismerte a közelitöt, s nem várta be a szánalom elnézését; és hogy színpadon lépje őt az ősz, melly a bab érag levelei földre hullatja. Ezek a dalélet stádiumai. Hallottam én évek előtt Carl Henriette dalát: egy hatalmas ezüst húr rezgése volt az, mellyből már itt-ott a selyem szálkák kibontakoztak. — Ma az ezüst lepergett e hatalmas hurról s bír mi erősek legyének is hangjai, azok a szívhez többé nem szólnak — Taps volt elég mit a nagy művésznő előadása valóban meg is érdemlett: — s megérdemli ugyanaz folyton, hogy a nagy művésznő emléke köztünk kedves maradjon.

Jövő hétfőn sept. 20kán 1841 Laborfalvy Róza k. a javára bérszünettel először adatik: „Selyemáros című vigjáték 5 felvonásban Scribe után fordította Dobrossy a magyar tudós társaság költéségén. Pest september 13kán 1841. — Asztalos Károly országos igazgató-választmányi-titoknok.

Korszellem.*) — Kassán, september elsején 1841.

1. A tiszta korszellem honunkban.

Emberiség-szeretet, türelem, meg nemzeti dísz-vágy,
Elpirulás vegyület lenni, s maradni salak.
Csaltó szellem-irány, több ösztönnek a tanulásra,
Kívárat közösebb s jobb nevelések után.
Rosszat feltakaró, üdvösti bevezetni törekvő
Nyilvánosság, úgy nyelv penna hegyén valamint.
Ésszel meg szívvél nem czímmel akarni ragyogni,
És kül-jel nélkül tudni becsülni magad.
Ujdon e hasznost törekedni találni eszünkkel
A haza és az okult emberiségnek ügyén,
Szép gyönyörű magvak; nagy nemzeti boldog erényre,
Hogyha csirajokban fogja mivelní üdö,
Nem sok víz soha is vízenyírti, sem tűz
Olly heves és aszaló lángja kigyújtja gyökük.

2. A ferde korszellem.

Pérez-szomj, kéj-szeretet, taps-vágy, sok könyvi okosság,
Szünteleni megszakadás közt együltre sohaj,
És mégis mindig akkép pártunkat imádni,
Minha kivüle csupán ördögi lenne lelő,
S mink kirekesztőleg volnánk csak szivre meg észre
Emberi kép-formán anygali szellem alatt.
Hajlam szolgálilag külföldi intézetet egyre
Férge majomképpen fogni fel oktalanul.
Már rég és most is haladó más nemzetet üzven
Szökve hamar, tüstént éri akarni uól
Tisztelt Felsőbbet le lehúzni, alázni, ügyekszet,
Alsót ellenben tolni magosra ipar.
Boldogot is nyomosan buzgás közt egyre siratni,
Hogy majd mint mi magunk éljen elégületlen!
Ekképpen Jelenén, múltán pityeregve felette,
Üzni ravasz lassú könyv-teli lazogatást,

*) A tisztelt beküldő ur kívánsága szerint e czikk szövege és betűiről betűre van közölve. Szerk.

*

